

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Навчально-науковий інститут психології та соціального захисту
Кафедра практичної психології та педагогіки

ЗБІРНИК ТЕЗ
V НАУКОВОГО РЕГІОНАЛЬНОГО СЕМІНАРУ
(ДО ДНЯ ПСИХОЛОГА)

ВИДАТНІ ПОСТАТІ ПСИХОЛОГІЇ: ІСТОРІЯ ТА
СУЧАСНІСТЬ

20 квітня 2018 року

Львів-2018

**ОРГАНІЗАТОР ТА ВИДАВЕЦЬ: Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності**

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: ЛДУ БЖД, вул. Клепарівська, 35, м. Львів, 79007

Контактні телефони: (032) 233-24-79, 233-14-97,

тел/факс 233-00-88

E-mail: ndr@ubgd.lviv.ua, kafedrapp@ukr.net

Збірник сформовано за матеріалами V наукового регіонального семінару до дня психолога «Видатні постаті психології: історія та сучасність», який відбувся 20 квітня 2018 року.

ЛДУ БЖД, 2018

За точність наведених фактів, економіко-статистичних та інших даних, а також за використання відомостей, що не рекомендовані до відкритої публікації, відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів. При передруковуванні матеріалів, посилання на збірник обов'язкове.

роботодавців, головною перешкодою у розвитку кар'єри молодих фахівців) (формулювати свою місію, філософію, цілі, змінюючи їх за потреби).

ЛІТЕРАТУРА

1. Дахно І. І. Ділова кар'єра: навчальний посібник /Дахно Іван Іванович/ К.: Центр учбової літератури. – 2011. – 527с.
2. Зеер Э. Ф. Психологические факторы профессиональной деформации / Весник Российского государственного профессионально-педагогического университета / Эвальд Фридрихович Зеер/ Екатеринбург. – 2003. – с. 28 – 37.
3. Куций, Олександр Анатолійович. Психологія кар'єри [Текст]: навч. посібн. / Куций О.А. – Львів: СПОЛОМ, 2017. – 308 с.
4. Handbook of Career Development International Perspectives / G. Arulmani, A. J. Bakshi , T. L. Frederick, A. G. Leongand / Christ Church University, Canterbury, UK Helmut. – Zelloth European Training Foundation, Turin, Italy Springer Science+Business Media, LLC . – 2014. – 350 p.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДСНС

Литвин А.В.

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності,
завідувач кафедри практичної психології та педагогіки,
доктор педагогічних наук, професор

Гостра потреба застосування досягнень педагогічної психології в освітній практиці, адаптації психологічних понять, використання психологічних методик діагностики і психокорекції, а також психологічних засобів вивчення провідних педагогічних явищ, викликає невпинне зближення педагогіки і психології в сучасній освіті, Це зумовило виникнення міждисциплінарної галузі наукових знань – *психопедагогіки*, що інтегрує методологію психології та педагогіки. На думку науковців, психопедагогіка має спрямовуватися на цілісне використання теоретичних здобутків психології в освітній діяльності [7, с. 20-21]. Однак ця, безперечно, прогресивна ідея, яка підтримана багатьма науковцями, стосовно підготовки майбутніх фахівців ДСНС потребує спеціальних досліджень.

Ґрунтуючись сучасних методологічних засадах, професійно-психологічну підготовку фахівців ДСНС розглядаємо інтегровано – як психологічну та педагогічну проблему. Психологічну, оскільки у процесі поєднання теоретичної, технічної, тактичної, фізичної, екстремально-психологічної, морально-вольової підготовок у курсантів формується психологічна готовність до діяльності в надзвичайних ситуаціях. Педагогічним аспектом є пошук шляхів і засобів формування під час навчання як цієї психологічної готовності так і всіх складових професійної компетентності. Педагогічними засобами необхідно скерувати розвиток психічних процесів у потрібному напрямі,

сформувати психічні установки [4], виробити необхідні педагогічні компетентності, що забезпечуватимуть у подальшому здійснення психолого-педагогічного впливу на підлеглих.

До посадових обов'язків фахівців ДСНС відносять психологічні та педагогічні функції, багато в чому пов'язані. У своїй виховній діяльності вони зустрічається з «живою психологією суб'єкта» [2, с. 25], що потребує знань із педагогічної психології. Водночас, необхідність виконання обов'язків психолога та певною мірою психотерапевта в повсякденній роботі вимагають знань із психології особистості, психології спілкування, соціальної психології. Фахівцям ДСНС – майбутнім керівникам необхідно сповна пізнати й усвідомити особливості власної психічної природи для подальшого дослідження психологічних якостей і установок своїх підлеглих. Тому в процесі психолого-педагогічної підготовки у профільних ВНЗ мають здійснюватися: психологічні та психофізіологічні обстеження для вивчення індивідуальних особливостей кожного фахівця; заходи, спрямовані на розвиток професійно-важливих якостей майбутніх фахівців; психологічна підготовка до виконання професійної діяльності в екстремальних умовах; навчання навичкам надання екстреної психологічної допомоги; моніторингові оцінювання розвитку професійно важливих якостей фахівців; розроблення та проведення заходів щодо профілактики небажаних наслідків, пов'язаних зі службовою діяльністю [4].

У структурі професійної компетентності фахівців ДСНС виокремлюють *психолого-педагогічні* складники. Їх формування та розвиток у процесі професійної підготовки передбачає: опанування курсантами (студентами) знань і методів, прийомів і технологій навчання та виховання; формування в них позитивного ставлення до проведення виховної роботи в підрозділі; вироблення вмінь проектувати, виконувати, оцінювати й корегувати результати виховної роботи; розвиток потреби у професійній і психолого-педагогічній самоосвіті та самовихованні; створення умов щодо набуття досвіду виховної діяльності [1, с. 17, 19]. Вважаємо, що психолого-педагогічні компетентності керівника підрозділу мають помітне значення для його ефективною професійною діяльності, зокрема в екстремальних умовах. Однак, досягнення психології застосовуються в освітній практиці не безпосередньо, вони потребують відображення в принципах навчання та виховання, урахування в конкретних методиках і технологіях [5, с. 6].

Мета психологічної підготовки фахівців ДСНС – на основі професійної вмотивованості та компетентності розвинути готовність до мобілізації всіх внутрішніх резервів організму під час значних фізичних навантажень і нервово-психічного напруження, що супроводжують професійну діяльність. Виділяють такі напрями цього виду підготовки: формування та вдосконалення професійно та соціально важливих морально-психологічних якостей; розвиток емоційно-вольових рис; вироблення психофізіологічної стійкості до екстремальних ситуацій; навичок самоспостереження та саморегуляції. Психологічна підготовка відбувається комплексно, однак структурно поділяється на загальну, спеціальну професійно-екстремальну та цільову. Вона тісно пов'язана із

психодіагностичними, реабілітаційними заходами, психологічним супроводом аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт [3, с. 145]. Водночас, програма навчання у профільних ВНЗ потребує нової парадигми екстремальної психологічної підготовки, що враховувала б умови діяльності в надзвичайних ситуаціях і відповідні запити ДСНС [7, с. 216].

Результатом упровадження психолого-педагогічної підготовки є:

- стійка, цілеспрямована мотивація учасників освітнього процесу щодо формування та розвитку в них усіх компонентів професійної компетентності;
- інтегрування змісту дисциплін різних циклів навчального плану підготовки майбутніх фахівців цивільного захисту;
- раціональне поєднання традиційних та інноваційних методів, що використовуються у процесі навчання та спеціалізованих методів і технологій, призначених для підготовки до дій в особливих умовах;
- узгоджене використання в діагностичному комплексі традиційних методів оцінювання та психологічних засобів, що застосовуються для виявлення рівня сформованості професійної компетентності та готовності;
- продуктивне коригування навчальної успішності курсантів і студентів за допомогою варіативних індивідуальних завдань.

Отже, система професійної освіти у профільному навчальному закладі ДСНС України має бути спрямована на підготовку майбутніх фахівців, котрі втілюватимуть цінності громадянського суспільства, якісно й оперативно вирішуватимуть проблеми, що постають у процесі виконання потенційно небезпечних аварійно-рятувальних, пошукових та інших робіт. Це вимагає сформованості в курсантів (студентів) особистої потреби й інтересу до навчальної та виховної діяльності, відповідальності за її результати та переконаності в її значущості для вдосконалення роботи всього колективу, а також належної професійно-психологічної та професійно-педагогічної підготовленості задля успішної реалізації всіх своїх функцій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галімов А. В. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до виховної роботи з особовим складом : автореф. дис на здобуття наукового ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / А. В. Галімов. — Тернопіль, 2005. — 40 с.
2. Зязюн І. А. Педагогічна психологія чи психологічна педагогіка?! / І. А. Зязюн // Естетика і етика педагогічної дії. — 2012. — № 3. — С. 20—37.
3. Козяр М. М. Формування особистості професіонала у процесі оволодіння професійно-екстремальною діяльністю / Михайло Козяр // Психолого-педагогічні основи професійної адаптації майбутніх фахівців : монографія / за ред. Г. П. Васяновича. — Львів : СПОЛОМ, 2008. — С. 139–146.
4. Комаров К. Э. Психологическая подготовка к действиям в условиях повышенного риска : уч.-метод. пособ. для спец., занимающихся подготовкой подразделений МО, ФСБ, МВД, МЧС / К. Э. Комаров. — М., 2002. — 189 с.

5. Поляков С. Д. Психопедагогика : модель предмета и экспериментальное исследование / С. Д. Поляков // Психология обучения. — 2009. — № 7 — С. 4—16.

6. Сірко Р. Методологічні основи підготовки психологів вищих навчальних закладів до діяльності у особливих умовах / Сірко Р. // Проблеми екстремальної та кризової психології. — 2015. — Вип. 18. — С. 211—218.

7. Стоунс Э. Психопедагогика. Психологическая теория и практика обучения / Э. Стоунс ; под. ред. Н. Ф. Талызиной. — М. : Педагогика, 1984. — 472 с.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ ДО УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Повстин О.В.

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, завідувач
кафедри права та менеджменту у сфері цивільного захисту
кандидат економічних наук, доцент.

Управління підрозділами Державної служби України з надзвичайних ситуацій та іншими службами, що забезпечують безпечну життєдіяльність громадян, суспільства та держави - вимагає чіткого розмежування повноважень і відповідальності керівництва на всіх рівнях. Головна постать в організації та управлінні підрозділом цивільного захисту, від компетентності якого залежить ефективність діяльності служби в цілому, – випускник профільного ВНЗ. Підвищення колективної відповідальності під час ліквідації надзвичайних ситуацій, а також висока суспільна значущість роботи підрозділів ДСНСУ та інших служб, що відповідають за безпеку життєдіяльності населення, актуалізують зростання вимог до управлінської підготовленості їх керівників.

Неможливо перебільшити значення, в цьому процесі, планомірної мотивації курсантів і студентів до розвитку управлінських здібностей і якостей, а саме:

– створення стійких соціальних, психологічних мотивів до оволодіння управлінськими вміннями і навичками;

– формування особистісних якостей керівника, стабільної емоційно-вольової сфери, суб'єктного потенціалу, адекватної самооцінки;

– психолого-педагогічний супровід управлінської підготовки, створення конструктивної атмосфери навчання та виховання майбутніх керівників;

– сприяння розвитку здатності до саморегуляції управлінської діяльності в навчальній і подальшій професійній діяльності;

– надання управлінській підготовці особистісного сенсу, націлення на пошук нових підходів і способів вирішення професійних завдань, професійно-управлінський саморозвиток;

III. МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЇ.

Баклицька О.П. АГРЕСИВНІСЬ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОГО ПРОФІЛЮ.....	98
Voloshyna N. V. MEANING OF LIFE IN H. SKOVORODA'S PHILOSOPHICAL DOCTRINE.....	100
Конівіцька Т. Я. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ РИТОРИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ВНЗ.....	102
Куций О.А. ОСНОВНІ ПРИЧИНИ КАР'ЄРНОЇ КРИЗИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ.....	104
Литвин А. В. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДСНС.....	109
Повстин О.В. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ ДО УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	112
Руденко Л. А. ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ МОВЛЕННЯ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ.....	113
Федюк Г.З. ДО ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВЧИТЕЛЯ.....	116